

Artlista över fåglarna i SÖRFJÄRDEN i Mälaren 1940-2009

Sammanställd för Fältstationens hemsida av Lars Broberg, reviderad senast 2009-12-31

Mälarkusten Sörfjärden tycks inte ha varit särskilt uppmärksammas som fågelokal före 1940 när jag, som 15-årig Strängnäsbo, började intressera mig för området. Numera finns en sjuttioårig dokumentation av fjärdens fågelliv.

Här har sammanställts en lista med korta kommentarer över de **233 arter** som iakttagits under perioden 1940-2009. Listan bygger inte enbart på eget material utan inkluderar också viktigare publicerade uppgifter främst av lokala ornitologer i Eskilstuna (OKE) och i Strängnäs (SOK). På senare år hämtas alltmer data direkt ur fågelrapportsystemet Svalan.

Tillkomsten av fältstationen Rördrommen 1998 har på många sätt bidragit till ökad aktivitet i området och till att Sörfjärden, på grund av sina påvisade kvalitéer som fågelokal, utnämns till **RAMSAR-område 2002** (delområde i *Ramsarområdet Asköviken-Sörfjärden*). Sörfjärden hyser numera två naturreservat: **Sörfjärdens naturreservat** inom fastigheten Strand (upprättat 1968) och **Lindöns naturreservat** (upprättat 2003).

I första hand är Sörfjärden att betrakta som en viktig häcklokal för vasslevande arter såsom rördrom, brun kärnhök, trastsångare och skäggmes.

Fältstationen mottar gärna synpunkter och kompletteringar till denna lista. Sådana kan även sändas per e-post till larsbg@hotmail.com

Observera att det gamla namnet *Söderfjärden*, som varit i bruk sedan mitten av 1800-talet, inte längre bör användas enligt Lantmäteriverket. Redan 1948 togs beslut av Ortnamnsarkivet att fjärden skall heta **Sörfjärden**. I riktigt gamla dokument från 1600-talet finner man benämningarna SÖÖRFIÄHLEN, SÖRFIELLEN, SÖDER FIÄRDEN och SÖDRA FIÄLEN.

Undersökningsområde: hela Sörfjärden upp till Björsundsbron i norr samt omgivande marker intill en kilometer från strandlinjen. Sjöytans storlek = 25 kvadratkilometer.

Statusuppgifter:

- H = regelbunden häckfågel
- (H) = sannolikt regelbunden häckfågel
- h = tillfällig häckfågel
- (h) = sannolikt tillfällig häckfågel
- F = regelbundet uppträdande under flyttning
- T = tillfällig gäst

Häckningsindicier (20-gradig skala av s.k. Atlaspoäng):

- 2-4 poäng = möjlig häckning
- 5-10 poäng = trolig häckning
- 11-20 poäng = säkerställd häckning

Arter med konstaterad häckning (11-20 p) är understruken och markerade med fetstil. Antalet sådana säkra häckarter uppgår till **115** = 49,4 % av antalet observerade arter. Ytterligare 22 arter är noterade som troliga häckfåglar.

Namnförkortningar och källor: se sista sidan

Art Status Atlasp. Kommentarer

Knölsvan H 20

Allmän häckfågel. Bästa åren under vegetationstopparna 1954-55, 1975-76, 1993-94 och 2008 (som mest 116 ex 9 dec i viken utanför Strand). Max 235 rastande 13 nov 1994 utanför Strand och i Kinglötvik. Vid inventering 1978 noterades 36 revir i S-fj (LB). Endast ett fåtal par brukar årligen lyckas få fram flygfärdiga ungar.

Svart svan T -

1 ad 2008-09-28—11-01 Strand-Kinglötvik (JS, LB, BW m.fl.).

Mindre sångsvan T -
2 ad 1949-01-16 Lindö (LB), 1 ex 2003-05-02 Kinglöt (KC), 1 ex 2007-03-11 Örsundet (IH).

Sångsvan h 18
Häckning 2002, 1 ruvande par på bo i Örsundet söder om Lindholmarna (LB). Revirmarkering även några år på 1990-talet varför häckningsförsök kan ha förekommit tidigare. Enstaka ex nu årligen översomrande.

Sädgås F -
Mindre flockar passerar vår och höst. Sällan >200 rastande.

Spetsbergsgås T -
1 ex 1994-09-23 Fagerviksholme (LC), 1 ex 2002-10-13 Barvalappen (LC m.fl.), 1 ex 2005-03-26 Fiholm (JS), 1 ex 2007-03-12 Örsundet (YE), 1 ex bland sädgäss vid Idö 2009-03-22 (LC).

Bläsgås T -
Ny art 1994, 1-3 ex 28/3-6/5 Mågla (OKE), 3 ex 1994-10-16 Fogdölandet (JE). Sedan enstaka nästan årligen.

Fjällgås T -
3 ad 1991-09-14 Barvalappen och 6/10 Fiholmsby (HC, LC).

Grågås H 20
Regelbunden under häckningstid sedan 1973. Första häckning 1977 (MB), sedan årligen talrik häckare i vassarna. På 2000-talet höstsamlingar runt S-fj på 2000-4000 ex (FstnR).

Stripgås T -
1 ex Fiholm 2000-09-17 (LEr) och 09-28---29 (BaH) samt 5/10 Kinglötvik (LC). 1 ex Fiholm 2002-10-11 (LeE), Bränne och Barvalappen 10-13---14 (LB m.fl.), 1 ex Strand 2008-10-04 (SB).

Snögås T 2
7 ex 1980-05-03 Lindö och 1 ex 1981-04-26 Ånsholmen (LB). Kan ha varit friflygande från Eskilstuna djurpark. 3 ex Barvalappen 2003-06-08 (KK).

Kanadagås H 20
Första häckning 1965 (LB), sedan årlig häckare på öarna. Höstsamlingar på 800-1000 ex förekommer.

Vitkindad gås T 4
Ny art 1983, sedan enstaka ex nästan årligen. Max 90 ex 2005- 10-02 på sträck mot SO över Lindö (LB, LeE m.fl.) och 200 ex 2007-10-01—04 Strand-Örsundet (BaH, LeE, LB).

Prutgås T -
Ca 25 ex 1974-05-16 Bergshammar (LK), 3 ex 1993-11-06--08 (MB). 1 ex Strands golfbana 2006-10-05—24 (AS, LB).

Gravand T 4
2 ex 1960-06-04 Strand (LB), 2 ex 1973-05-09 Larslunda (LA), 2 ex 1995-04-30 Mågla (BNi/GNi), 2 ex 1996-05-15 Plångsta/Askare (HP).

Mandarinand T -
Ny art 2008, 1 ex 7/6 i Örsundet (LH).

Bläsand F/h 20
Häckning 2002, hona med 3-4 ungar 30/7 i Örsundet (LC, LeE), 1 bo med 8 ägg på Fingerborgen 07-05-26 (LB, TP), 1 bo med ägg på Dyskär 2009-05-31 (LB, TP). Max 2500 rastande okt 1994 söder om Lindö (LB m.fl.).

Snatterand H 20

Häckning 2001, 2 bon på Svavelgrund, även 1 bo 2002 o 2003, 2 bon 2005, 6 bon 2006, 2 bon 2007 o 4 bon 2008 (LB, TP). På Fingerborgen 2 bon 2002 o 2008, 6 bon 2009 (LB, TP). På Dyskär 2 bon 2008 o 6 bon 2009 (LB, TP). Max 60 rastande utanför Strand 2006-10-09 (LB) o 64 ex 2009-10-05 (BaH).

Kricka F/(h) 5

Max 200 rastande hösten 1994 (MB). Säkra häckningsbevis saknas.

Gräsand H 20

Allmän häckfågel. Under 2000-talet 20 inplanterade stationära gräsänder i vinteröppen parkdamm vid Strand. Senast i dammen 70 ex 2009-12-31 (AS, LB).

Stjärtand F 4

Max 42 rastande sept 1992 (OKE).

Årta F/(h) 5

Enstaka ex så gott som årligen. Säkra häckningsbevis saknas.

Skedand F/h 20

Bofynd 1953, 1957, 2002 o 2007 (LB). Årlig häckare ? Max 200 rastande hösten 1994 (MB).

Brunand F/h 20

Tidigare vanlig häckfågel. Tveksamt om årlig häckare under 1990-talet. Efter sekelskiftet endast få ex sedda. Max 60 rastande hösten 1994 (GöB).

Vigg F/h 20

Första bofynd 1946 (LB). Årlig häckare med några få par ? Max 2000 rastande sept 1997 (KS) och sept 2002 (LC).

Bergand T 4

Max 13 rastande 1976-05-17 Hasta (LB).

Ejder T 4

Tillfälligt enstaka ex under vårflyttning.

Alfågel T -

Tillfälligt enstaka ex under flyttning. Senast 6 ex rastande utanför Eksågstornet 2009-10-24—25 (MB m.fl.).

Sjööorre F 4

Årligen rastande under vårsträcket. Max 40 ex 1981-05-16 (MB), 38 ex 1998-05-02 (LB), 21+90 ex 1999-05-05 (KS), 37 ex 2007-04-30 (YM). Under 2009 som mest 12 ex utanför Eksågstornet 16/4-2/5 (MB m.fl.). Även 2 ex 2009-11-28 (MB).

Svärta T -

Tillfällig under flyttning.

Knipa H 20

Första dokumenterade häckning 1978 (LB). Häckar numera årsvisst med flera par i holkar. Max 200 rastande 1994-09-29 Fagerviksholme (OKE).

Salskrake F 4

Första obs av ett par 1940-05-07 utanför Tegelängen (LB). Årsvisst under flyttning vår/höst. Max 27 ex rastande april 1994 (PK, BC), okt 1994 (KS m.fl.) och okt 1995 (KjT).

Småskrake T 4

Tillfällig under flyttning. Ingen häckning känd. Senast 1 par utanför Eksågstornet 2009-04-22 (MK) och 4 ex 2009-10-25 (SH).

Storskrake F/h 20

Tillfällig häckning 1985 i holk på Lindöskäret (LB). Max 1000 rastande flera höstar.

Järpe T 2

1 ex 1979-04-16 Fagervik (LB). Ingen häckning känd inom området. (1 kull uppstött 1978-07-16 i Härad strax utanför området (LB).

Orre (h) 5

Säkra häckningsbevis saknas. Enstaka spelande fåglar hörda tidigare under 1900-talet i Härad/Barva. Nu knappast årlig häckare inom området.

Tjäder T 2

Ingen häckning känd inom området.

Rapphöna h 13

Fåtalig trots flera utsläpp bl.a. vid Askare sedan 1980 (TP).

Vaktel T 3

Enstaka ex men ej årsvis. Första hörd 1944-06-08 vid Tegelängen, Rundholm (LB). Senast 1 spelande 2007-06-08 Fiholm (JS) o 1 ex 2009-08-15 Brännelund (BaH).

Fasan H 20

Sparsam häckfågel.

Storlom F 3

Enstaka rastande. Ingen häckning känd.

Smådopping h 13

Ny art 1972. Tillfällig häckning under vegetationstopp utanför Strand 1976 (LB). Få observationer, senast 3 ex 2005-09-22 Strand (LB) o 1 ex 2008-04-12 i Örsundet (LEC), även 12/9 (LC).

Skäggdopping H 20

Allmän häckfågel. Max 300 rastande sept 1995 (JE). Hösten 2009 279 ex 10/10 i västra delen (SLj, MLj) och 242 ex 25/10 utanför Eksågstornet (SH m.fl.).

Gråhakedopping T 3

Få observationer, senast 1 ex 2007-03-28 Strand (JS).

Svarthakedopping T 2

Få observationer, senast 1 ex 2006-09-11---13 Strand (LB).

Storskarv H 20

Ny art 1992 (BW), första översomrande 1999 (LB). Häckade 2002-2006 i hägerkolonin på Yttre Lindholmen, som mest med 30 par 2005. Dock aldrig några flygga ungar på grund av havsörnpredation (LB). Flockmax under hösten 180 ex 2000-09-17 (LB, TP), 260 ex 2003-09-25 (TP), >300 ex 2004-09-12 (LC), 600 ex 2005-09-18 (FstnR) och 700 ex 2006-09-17 Strand (LC). Arphusskären populära som rastplatser liksom Svavelgrundet och Fingerborgen.

Rördrom H 20

Årsvis och totalinventerad sedan 1945. Växlande i antal, vissa år drygt 20 hanar (23 tutande 2008), max 28 tutande 1978. Arten är specialstuderad med bl a 60 bofynd 1948-92 och totalt 203 ad+pulli ringmärkta 1948-2009 (LB).

Ägretthäger T 2

Ny art 2005, 1 ex 2005-07-24---28 Barvalappen-Örsundet (LB m.fl.). Godkänd Rrk.

Gråhäger H 20

Första häckning 1983-86, 1 par Koholmsskär. Koloni på Yttre Lindholmen 1988-2007 med max 19 bebodda bon 2001, även H Plångsta (1 bo 1984), Rödsjär (1 bo 1986), Nabbetorp (1 bo 1986-89), Skomakaren (1-3 bon 1991-2003) samt Idö granplantage (12 bon 2008 o 2009) (LB).

Vit stork T -

Ny art 2008. 1 ex passerade Örsundet 6/5 (LB).

Bivråk H 20

Årlig häckfågel med några få par.

Brun glada T 2

1 ex 1992-06-28 Björsund (LB), 1 ex 2002-04-01 Mågla (LC), 1 ex 2004-08-30 Näsbyholmsviken (TP) och även samma dag Bergshammar (HP).

Röd glada T 2

1 ex 1940-03-31 Näsbyholm (GBz), 1 ex 1959-04-29 Koholmen (FA), 1 ex 1960-06-05 Snopptorp (LB), 1 ex 1996-08-28---09-01 Mågla (MB m.fl.) och 09-15---16 Brännelund (LEr m.fl.). (1 ex 2003-04-21 Bärby, Fogdö strax utanför området (LB)). 1 ex 2005-07-30 västra delen av S-fj på sträck åt O (?), 1 ex 2005-08-19 Mälby (HP), 1 ex 2005-09-05---08 Kingerfälten (TP). Fåglarna 2005 möjligen samma individ.

Havsörn H 20

Första häckning 2001 (1par/1unge), även häckning 2002 (1 par/2 ungar), 2003 (1 par /misslyckad H), 2004 (1 par/3 ungar), 2005 (1 par/3 ungar), 2006 (1 par/1 unge), 2007 (1 par/2 ungar), 2008 o 2009 (1 par/misslyckad H). Har under de 9 åren nyttjat tre olika boplatser, 1 i gran, 1 i tall och 1 i asp (LB, TP). Årlig övervintrare. I Thomasgymnasiets naturaliesamling i Strängnäs 1 ex från Fiholm 1895-06-03.

Brun kärrhök H 20

Obsad hela perioden sedan 1940. Totalinventerad 1968-99 med max 21 par 1991 (LB). 1165 boungar ringmärkta 1944-2009 (LB).

Blå kärrhök F 2

Enstaka ex under flyttning vår/höst, även vinterfynd.

Ängshök T 2

Tillfälliga obsar maj-juni. Ingen häckning..

Duvhök h 20

Häckning Rundholm och Vibyskog flera år men ingen häckning känd sedan 1980-talet (LB, TP).

Sparvhök h 20

Häckning ett par på Lindö åtminstone flera år under 1970-talet (LB).

Ormvråk H 20

Årlig häckfågel med flera par. Även vinterfynd. Under 2000-talet en ljus "börringevråk" sedd runt i Vansö bl a obsad 2005-03-04---05 strax söder Vansö kyrkby (HP, LB).

Fjällvråk F -

Enstaka ex höst-vinter-vår.

Kungsörn F -

Enstaka ex höst-vinter-vår.

Fiskgjuse H 20

Årlig häckfågel med upp till 9 par riksinventeringsåret 2001 (LB, TP). Stabilt 8-9 par men nu en tendens till sämre häckningsresultat. Endast 3 par fick flygga ungar 2009 (LB).

Tornfalk h 20

Bl a tillfällig häckning Näsbyholm 1978 och Kullen 1982 (LB). Tveksamt om årlig häckning i området. Enstaka vinterfynd.

Stenfalk F 2

Enstaka ex under flyttning.

Lärkfalk H 20

Årlig häckfågel med några få par.

Jaktfalk T -

1 ex 1986-10-04 Barvalappen (KC, LC), 1 trol ung jaktfalk 2003-09-14 Barvalappen (LC, LeE m.fl.).

Pilgrimsfalk T 2

Tre observationer 2009.

Vattenrall H 20

Tämligen vanlig häckfågel i vassarna. 50 ringmärkta Idö märkplats 1982-2005 (LB).

Småfl sumphöna (h) 5

11 ringmärkta Idö märkplats 1982-2003 (LB). Säkra häckningsbevis saknas.

Mindre sumphöna T 5

Ett 20-tal fynd av spelande fåglar i S-fj sedan 1964 (LB m.fl.). En infångad och ringmärkt Idöholme 1968-05-29 (LB). Inga fynd under 2000-talet.

Kornknarr T 5

Enstaka ex men ej årsvis. Säkra häckningbevis saknas. Senast hörd Eksåg 2005-05-20---06-17 (IK, SH m.fl.).

Rörhöna h 13

Ett revir regelbundet kring Örsundsbron där även ungfåglar setts vid flera tillfällen, bl a 3 juv 2000-08-31--09-04 och 2002-09-02 (IH). En funnen död infrusen i isen 2003-01-25 i Örsundet (LB m.fl.). 1 ad med minst 3 pulli nära Eksågstornet 2009-07-02 (MK).

Sothöna H 20

Allmän häckfågel. Max 5000 ex hösten 1976 under vegetationstopp (LB). Största ansamling i viken utanför Strand.

Trana H 20

1990-talet blev tranans årtionde. Första häckning Näsbyholm 1990 (LB, TP), Koholmen H 1997 (LB). Totalt >15 revir sedan 2002.

Småtrapp T -

Ny art 1996, 1 ex 1/12 Askare (TP). Godkänd Rk.

Strandskata T 4

Mindre strandpip T -

Större strandpip T 2

Ljungpipare F 2

Max 100 rastande 1999-05-08 Brännelund (LC).

Kustpipare T -

Max 10 ex 1996-09-15 Vältesta (KjT).

Tofsvipa H 20
Allmän häckfågel.

Kustsnäppa T -
Ny art 2002, 1 ad 18-19/8 Brännelund/Fiholmsby (JS), 36 på str åt SV 2007-08-25 förbi Pumphuset, Bergshammar (JH).

Småsnäppa T -

Mosnäppa T -

Kärrensäppa T 2

Brushane F 6
Säkra häckningsbevis saknas.

Dvärgbeckasin F 3
Bl a 2 spelande Fiholmsby 2005-05-04 (LB), 1 sp Mågla strandäng 2006-04-25, 2007-05-01 o 2008-04-28 (JS).
35 ringm Idö märkplats sept/okt 1982-2000 (LB).

Enkelbeckasin H 20
Allmän häckfågel på strandängarna.

Morkulla H 20
Bl a bofynd juni 1987 Plångsta (SP).

Myrspov T -
Max 18 ex 1993-09-09 Mågla (OKE).

Småspov F -
Enstaka ex under flyttning.

Storspov F/h 20
Tidigare allmän häckfågel. Ännu under 1970-talet >5 revir. Tveksamt om regelbunden häckning under 1990-talet (LB). Under 2000-talet endast sedd under flyttning.

Svartsnäppa F -

Rödbena F/(h) 6
Säkra häckningsbevis saknas. Revirmarkering Barvalappen/Kvarnbäcken juni 1999 (LB, TP m.fl.).

Gluttsnäppa F -

Skogssnäppa F/(h) 8
Säkra häckningsbevis saknas. Revirmarkering Kvarnbäcken juni 1969 och Plångsta juni 1984 (LB).

Grönbena F 3
Vanlig på flyttning vår/höst. Säkra häckningsbevis saknas.

Drillsnäppa h 20
Tidigare några få häckande par på vassfria stränder. 1974 skattas antalet till högst 10 par. 1 bofynd 1977-06-04 vid Kohagsudden, Bergshammar (LB). Ingen känd häckning under 2000-talet.

Roskarl T 3
Bl a 1 ex rastande Svavelgrund 1984-05-23 och 1985-06-02 (LB).

Bredn. simsnäppa T -
1 ex 1950-07-16 Lindholmarna i anslutning till dåvarande skrattnåskoloni (LB).

Svarthuvad mås T -
Ny art 1995, 1 ex 10/9 Fagerviksholme (BoH, ELH). Godkänd Rrk.

Dvärgmås T 4
Möjlig häckning i skrattnåskolonin Lindholmarna 1945-46 (LB).

Skrattnåsk H 20
Bl a stor koloni Lindholmarna fram till 1974 med max 1500 par 1966 (LB). Senare häckning Svavelgrund och Fingerborgen efter kalhuggning 1984 resp 1996. Även häckning Dyskär 2007-2009 (TP, LB).

Fiskmås H 20
Mest enstaka solitära häckningar.

Silltrut F 2
Ingen känd häckning.

Gråtrut H 20
Koloni på Svavelgrund och Fingerborgen samt enstaka par här och var.

Havstrut h 18
1 par häckning Svavelgrund 2007-2009 (LB, TP).

Skräntärna F -
Nästan årliga sommarobsar men aldrig häckande.

Fisktärna H 20
Koloni Lindholmarna bland skrattnåsk fram till 1974, senare på Svavelgrund , Fingerborgen och Dyskär.

Silvertärna F -
Bl a 18 str 1999-05-18 Bergshammar (KS), även några 2002-05-09 Kinglöt (LC). Arten säkert förbisedd.

Svarttärna T 4
Några tillfälliga fynd men aldrig häckande.

Tamduva H 20

Skogsduva H 20

Ringduva H 20

Turkduva T 2
1 ex 1985-04-13 Snopptorp (LC), 1 ex 1994-04-17 Bergshammar (JE), 1 ex 2007-05-17 Plångsta (HP).

Turturduva T 3
1 sp 1970-05-27 Strand (KA), 1 sp 1985-05-22 Näsbyholm (LB).

Undulat T -
1 gult ex Askare 1995-07-31, infångad i nät 7/8 (TP). Samtidigt 1 blått ex Örsundsbron 1/8 (SJ), funnen död 2/8 (LB). Säkert rymlingar.

Gök H 20
Årsviss men fåtalig.

Berguv T 3
Ny art 1990, 1 ex 31/5 Plångsta (HP), 1 ex 1998-06-05 Näsbyholm (KjT). Även tillfälligt hörd Askare skog (TP).

Hökuggla T -
1 ex 1975-12-10 Barvalappen (SLA), 1 ex vintern 1983/84 Vålnäs (KSj).

Sparvuggla (h) 3
Senast 1 sp nära Sjöstugan invid Örsundet 2009-03-21 (LB). Säkra häckningsbevis saknas.

Kattuggla H 20
Bl.a.häckade 1 par framgångsrikt (3 ungar) i stora ladan på Lindö maj 2004 (BW, TP, LB).

Hornuggla H 20

Jorduggla T 2
Inga häckningsbevis.

Pärluggla T -
1 ex dec 1981 Plångsta (SP), 1 ringm 1989-08-27 Idö märkplats (LB).

Nattskärra T/(h) 3
Säkra häckningsbevis saknas.

Tornsvala H 20

Kungsfiskare T 2
Bl a 1 ringm Idö märkplats vardera åren 1986, 1990 o 1991 (LB). Senast 1 ex vid Eksågstornet 2009-10-25 (MK) o 2009-12-05 (MB). Häckningsbevis saknas.

Blåkråka T 2
1 ex 1973-06-06 på kraftledningen SO Eksåg (LB).

Härfågel T 2
1 ex 1969-05-04 Helgarö ka (HQ). (1 ex strax utanför området intill landsvägen 1 km SO Vansö ka 1979-05-13 (LB). 1 ex Eksåg 2005-05-04 (JH).

Göktvta H 20

Gråspett T 5
1 skjuten 1953-02-17 Eka i Härad, monterad av (SP). 1 ex vid fågelbord Strand 1999-03-25 (AS). Enstaka ex vintertid på Lindö, där bl a 2 ex uppehöll sig hela våren 2003, men ingen häckning påvisad (BW).

Gröngöling H 20

Spillkråka H 20

Större hackspett H 20

Vitryggig hacksp T -
1 ex 1959-09-06 (YL). Fyndplats okänd.

Mindre hacksp H 20
Spridd förekomst i strandskogarna.

Tretåig hacksp T 3

Trädlärka F 3
Säkra häckningsbevis saknas.

Sånglärka H 20

Backsvala h 20

Sista kända häckning 1987 Helgarö Kläpp, grustaget därefter ”återställt”. Tidigare kolonier Snopptorps grustag och Sundkarlsbacken (LB). Ingen häckning känd för närvarande.

Ladusvala H 20

Vissa höstar i slutet aug/sept tillfälligt mycket stora ansamlingar på flera tusen ex bl a vid Koholmen och i Örsundet.

Hussvala H 20

Trädpiplärka H 20

Ängspiplärka H 20

Skärpiplärka T -

1 ex Näsbyholmssundet 2006-04-17 (MK), Godkänd Rrk.

Rödstrupig pipl F -

Gulärta F/H 20

Sydlig *gulärta* häckning på strandängarna, *nordlig* på genomsträck i maj.

Sädesärta H 20

Sidensvans F -

Strömstare h 13

Lyckad häckning 1984 vid Eksåg (IK). Vinterfynd regelbundet i Eksågsån.

Gärdsmyg H 13

Järnsparv (h) 5

Säkra häckningsbevis saknas.

Rödhake H 20

Näktergal H 20

Ny art 1947, sedan vanlig i buskmarkerna runt S-fj. 137 sj vid inventering 1986 (LB).

Blåhake F -

1177 ringm 1981-2009 Idö märkplats aug/sept, även några maj och juli (LB).

Rödstjärt h 14

Bl a häckning 1993 Plångsta (HP). Mindre vanlig häckfågel i området numera.

Buskskvätta H 20

Stenskvätta h 20

Sparsam förekomst numera.

Ringtrast T -
1 ex 1986-10-11 Snopptorp (LB), 1 ex 1998-04-23 Mälby, Vansö (HP, TP), 1 ex 2005-05-04 Bergshammar (KS, YM).

Koltrast H 20

Björktrast H 20

Rikliga rönnbärshöstar drar tusentals ex genom området i nov/dec/jan.

Taltrast H 20

Rödvingetrast H 20

Dubbeltrast (h) 3

Säkra häckningsbevis saknas inom området.

Gräshoppsångare (h) 8

Flera sj så gott som årligen. 30 ringmärkta Idö märkplats 1988-2009 (LB). Säkra häckningsbevis saknas.

Flodsångare T 5

Hörd sj åttn 1978, 81, 86, 88, 92, 95 (3 ex) och 96 (LB m.fl.). Senast 1 sj Eksåg 2003-05-26---06-28 (BC m.fl.) samt 2 sj 2008- 06-02—07-02 (LEm, IK m.fl.).

Vassångare T 5

1 sj 1989-05-11---21 Idö märkplats o ringm 12/5 (LB), 1 sj 1992-06-08---10 Näsbyholm (MB), 1 sj 1992-07-06--07 Björsund (DA, LB) och 1992-07-12 Fiholm (DA), 1 sj 2003-05-26---06-17 Kinglöt (LC, LeE m.fl.), 1 sj 2007-05-19— 06-18 Näsbyholm (SH m.fl.), 1 sj 2007-05-24---27 Barvalappen (IH m.fl.), 1 sj 2008-05-07---06-13 Näsbyholm (SH m.fl.) och 1 sj 2008-05-08---06-07 Örsundet (JSt, YE, TEm m.fl.). 1 juv ringmärkt 2008-07-03 Idö märkplats (LB), kanske häckning i S-fj 2008 ? Även 2009 1 sj i Örsundet 05-29—06-29 (IH, SH m.fl.). 1 sj 2009-07-22 innanför Lillholmen i Reservatet (KS).

Sävsångare H 20

Allmän häckfågel. Drygt 5900 ringm Idö märkplats 1981-2009 (LB).

Busksångare T 5

Ny art 2005. 1 sj Barvalappen 15--16/6 (KC). 1 sj Näsbyholm 2007-05-22—23 (JS, NN). Båda godkända av Rrk.

Kärrsångare (h) 5

Några sj så gott som årligen. 18 ringmärkta Idö märkplats 1988-2009 (LB). Säkra häckningsbevis saknas.

Rörsångare H 20

Allmän häckfågel i vassarna. Drygt 19300 ringmärkta Idö märkplats 1981-2009 (LB).

Trastsångare H 20

Första hörd 1969 i Örsundet. Bofynd 1986 Bergshammar (LB). Max 24 sj 2005, varav 17 utefter kanalen Barvalappen-Örsundet-Fagervik (LB, SH, JS m.fl.). 140 ringmärkta Idö märkplats 1982-2009 (LB).

Härmsångare (H) 8

Flera sjungande årligen. Säkra häckningsbevis saknas.

Höksångare T 2

1 ex 1978-05-07 Bergshammar (MB).

Ärtsångare H 20

Törnsångare H 20

Trädgårdssång H 20

Svarthätta H 20

Grönsångare (H) 8
Säkra häckningsbevis saknas.

Gransångare (h) 5
Säkra häckningsbevis saknas men trolig häckning 1990 i Sundkarlsbacken där även en ungfågel infångades vid närbelägna Idö märkplats 29/7 (LB).

Lövsångare H 20

Kungsfågel H 20

Grå flugsnapp H 20

Mindre flugsnapp T 5
1 sj Lindö 1977-05-20 och 06-11, 1986-06-06 och 2002-05-30 (LB). 1 sj Mälby 2007-05-24 (BC).

Svartvit flugsnapp H 20

Skäggmes H 20
Ny art 1977, 2 ex 8/1 Idöholme. Nytt inflöde senhösten 1988, sedan årlig häckfågel och mycket vanlig i vassarna vissa år med toppår 1993, 1998, 2000 o 2004. Drygt 7400 ringm Idö märkplats 1989-2009 (LB). Återfynd därifrån är gjorda i Norge, Litauen (4 ex), Ryssland (Kaliningrad), Danmark (Bornholm) och Tyskland.

Stjärtmes H 20
Spridd förekomst i strandskogarna.

Entita H 20

Talltita H 20

Tofsmes H 20

Svartmes H 20

Blåmes H 20

Talgoxe H 20

Nötväcka H 20

Trädkrvpare H 20

Pungmes T 2
Ny art 1989, 1 ex 9/4 Idöholme (LB). Ännu inga bofynd.

Sommargylling T 5
1 ex 1968-06-09 Strand (LC), 1 ex 1978-06-10 Koholmen (LB), 1 ex 2004-05-23---24 Idöholme (LB).

Törnskata H 20
189 ringmärkta Idö märkplats 1981-2009 (LB).

Varfågel F -
Regelbundet några ex under flyttning vår/höst, även vinter.

Nötskrika H 20

Skata H 20

Nötkråka (h) 5
Har troligen häckat på Lindö 1980 (LB) och vid Plångsta (SP) men säkra häckningsbevis saknas. Tidigare flitiga provianteringsflygningar i sept/okt från hasselbestånd i Vansö åt SO över Näsbyholm och mot SV åt Rosängen i Härad (LB). Denna trafik via Plångsta/Askare/Bergshammar tycks ha upphört under 1990-talet (LB, TP). I Thomasgymnasiets naturaliesamling i Strängnäs 1 ex från Näsbyholm oktober 1896.

Kaja H 20

Råka F 2
Enstaka ex bland kråkor under flyttning vår/höst.

Kråka H 20
Glesa flockar passerar fjärden åt VSV under oktober.

Korp H 20
Ny art mars 1973. Bofynd bl a 1985 SV Barvalappen och 2000 Strands ås (LB).

Stare H 20
Traditionell nattplats i Örsundet nära Kvarnbäcken åt m sedan 1950-talet med 1000-2000 ex (LB). 3000 ex 2007-04-03 (JJo).

Gråsparv H 16

Pilfink H 20

Bofink H 20

Bergfink F 3
Bl a sj Lindö juni 1987 och Plångsta juni 1988 (LB) men säkra häckningbevis saknas.

Grönfink H 20

Steglits h 13

Grönsiska H 13

Hämpling H 20

Vinterhämpling T -
Senast 4 ex 2008-04-29 Näsbyholm (UG) o 6 ex 2009-10-30 vid Eksågstornet (SH).

Gråsiska F -
Vanlig i strandskogarna vissa vintrar. Även några *cabaret* ringm Idö märkplats okt 1994, sept 1999 o okt 2003 (LB).

Snösiska T -
Bl a 1 ringm Idö märkplats 1990-10-13 och 1994-10-16 (LB).

Bändelkorsnäbb T -
Bl a 6 ex Kinglöt och 2 ex Helgarö Kläpp 1985-10-06 (LC), 1 ex Sundkarlsbacken 2004-11-07 (LeE).

Mindre korsnäbb h 16
Bl a bofynd febr 1980 Askare skog (TP).

Större korsnäbb F -

Rosenfink h 20
Ny art 1954, 1 ex 6/6 Koholmen (AB, GN). Bofynd 1979-07-18 H-ö Kyrkvik (LB). (Även bo med ungar Lunda äng 1978-07-03 strax utanför området (LB)). 16 ringm Idö märkplats 1989-1996 (LB). Senast 1 sj 2009-05-17 vid Strand (LJ).

Tallbit F 3

Domherre h 20
Bl a bofynd Askare skog maj 1990 (TP).

Stenknäck H 20
Bl a bofynd Plångsta 2005-06-02 (HP).

Lappsparv F -
Sannolikt årlig genomsträckare. 1 ex 1983-09-03 Fiholm (LC m.fl.), flera ex Bergshammar sept/okt 2000 (KjT), 1 ex 2002-09-08 Bergshammar (MB). (På fälten vid Solö på Fogdön, strax utanför området, ses arten regelbundet under hösten (MB)).

Snösparv F -
Ej årsviss.

Gulspary H 20

Ortolansparv h 16
Tidigare fåtalig men årsviss häckfågel i alléerna Tustrup-Fiholm-Fiholmsby (LB, LC m.fl.). 1 sj Fiholmsby 2007-05-11 (LJn). Inga rapporter 2008 o 2009.

Videsparv T -
2 fynd. 1 ex ringm Idö märkplats 1982-09-06 och 1 ex 1998-09-23 (LB).

Sävspary H 20
Allmän häckfågel. Drygt 10500 ringm Idö märkplats 1981-2009 (LB).

Teckenförkortningar

DA=David Asp, FA=Folke Andersson, KA=Kurt Adolfsson, LA=Lars Arvidsson, AB=Allan Beermann, GöB=Göte Berg, GBz=Gunnar Brusewitz, LB=Lars Broberg, MB=Magnus Brandel, SB=Sven Blomqvist, BC=Björn Carlsson, HC=Hjördis Carlsson, KC=Kent Carlsson, LC=Leif Carlsson, JE=Joakim Ed, LEm=Leif Ekblom, LeE=Lennart Eriksson, TEm=Tommy Emanuelsson, LEr=Lars Eriksson, OKE=Ornitologiska Klubben i Eskilstuna, YE= Yonas Ericsson, UG=Ulf Gustavsson, BaH=Barbro Hedström, BoH=Bo Hernod, ELH=Eva-Lena Hernod, IH=Ilva Hansson, JH=Jalle Hiltunen, LH=Lennart Hällström, SH=Staffan Hellbom, JJo= Jorma Jokinen, LJn= Lars Johansson, SJ=Sven Johansson, LJ=Linus Jonsson, IK=Ingrid Karlsson, KK=Krister Käsby, LK=Leif Karlsson, MK=Markku Kemppi, PK=Peter Kjellin, MLj=Monica Ljungars, SLj=Sten Ljungars, SLA=Sten Linder-Aronsson, YL=Yngve Lindblom, YM=Yngve Meijer, BNi=Brita Nilsson, GNi=Gösta Nilsson, GN=Göte Nylén, HP=Håkan Pohlstrand, SP=Svante

Pohlstrand, TP=Ture Persson, HQ=Håkan Qvarnström, FstnR=Fältstationen Rördrommen, AS=Astrid Söderberg, JS=Jan Söderberg, JSt=Joachim Strängbom, KS=Kent Söderberg, KSj=Kaj Sjunnesson, KjT=Kjell Torsén, BW=Bruno Widlund.

Källor

SNF/ *Vår Fågelvärld* 1942-1944

SOF/ *Vår Fågelvärld* 1945-2009

SOF/ *Fågelåret* 1992-2008

VF/ *Rapportkommittén för VF i Sörmland. Årsrapporter* 1965-1967

FSO/ *Fåglar i Sörmland* 1968-2008

FSO/ *Det sörmländska fågelåret* 1997-2008

FSO 1992. *Förteckning över Sörmlands fåglar*

OKE/ *Naturglimten* 1975-2009

OKE 1994. *Fåglar i Eskilstuna kommun*

SOK/ *Fåglar i Strängnäs kommun* 1991-2009

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1982. *Naturinventering Sörffjärden*

Egna dagböcker 1940-2009 inklusive:

- protokoll *Svenska Atlasinventeringen* 1974-1985. (Sörfjärdsområdet=åtta 5x5 km-rutor)
- protokoll *Svenska Häckfågeltaxeringen*, Koholmen 1970-90, 1995-99
- protokoll *Svenska Vinterfågelräkningen*, Strands ås 1974/75 - 1999/00
- protokoll SLU/ *Inventering av skogklädda öar i Mälaren*, Lindö 1980
- protokoll *Fågelkryss på Lindön i Sörffjärden 1980 och 2004*.
- protokoll *Fågelskärsinventering 2005-2009*.
- ringmärkningsprotokoll 1943-2009.
- Artportalen Svalan 2005-2009.